

Beden Eğitimi ve Sporda Değerler ve Değer Sistemi: Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması İçin Genç Türk Sporcu Öğrencilerle Bir Araştırma

Values And Value System In Physical Education And Sport: A Research On Youth Student Athletes To Adapt The Youth Sport Values Questionnaire

Bahri GÜRPINAR^a, Serkan TOPRAK^a, Merve AYVALLI^b, Jean WHITEHEAD^c

^aAkdeniz Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antalya, Türkiye.

^bAkdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Antalya, Türkiye.

^cFormerly, University of Brighton, Brighton, UK.

Öz

Bu çalışmanın 2 tane amacı vardır. Birincisi Lee, Whitehead ve Balchin (2000) tarafından geliştirilen Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği'ni (Youth Sport Values Questionnaire–YSVQ) Türkçe'ye uyarlamak, geçerlik ve güvenilirliğine kanıtlar sunmaktır. İkincisi ise Türk sporcuların değer sistemlerini incelemektir. Araştırma grubunu 2017 yılında Denizli'de spor kulüpleri ve spor okullarında eğitim gören sporcu öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmaya 105 kız, 199 erkek olmak üzere toplam 304 sporcu öğrenci katılmıştır. Grubun yaş aralığı 11-18, yaş ortalaması 14,06 (SS=1,92), spor yaşı ortalaması ise 4,27 (SS=2,36)'dır. Sonuç olarak YSVQ'nun altyapılarda spor yapan gençlerin değer sistemlerini değerlendirmek için güvenilir ve geçerli bir ölçüm aracı olduğu söylenebilir. Ayrıca en önemli 3 değer anlaşmanın sürdürülmesi, kişisel başarı ve dürüstlük olduğu belirlenmiştir.

Abstract

This study has 2 goals. The first is to adapt the Youth Sport Values Questionnaire (YSVQ) developed by Lee, Whitehead and Balchin (2000) into Turkish to provide evidence its validity and reliability. The second is to examine the value systems of Turkish athletes. The research group were student athletes from sport clubs and sport schools in Denizli in 2017. A total of 304 athletes, 105 girls and 199 boys, participated in the research. The age range of the group is 11-18, the average age is 14.06 (SS = 1.92) and the average sport experience is 4.27 (SS = 2.36). As a result, it can be said that YSVQ is a reliable and valid measurement tool to evaluate the value systems of youth student athlete. In addition, it has been determined that the most important 3 values are contract maintenance, personal achievement and being fair.

Anahtar Kelimeler

Spor değerleri
değer sistemi
altyapı sporu
sporcu öğrenci

Keywords

Sport values
value system
youth sport
student athlete

Extended Summary

Introduction

Human values are considered as important psychological variables in social sciences. Values have remained unchanged throughout history, and have been the subject of major scientific researches in mainstream psychology, while in sports psychology, they have been the subject of a limited number of studies. It is thought that the reason for this is partly related to the lack of understanding of the concept and partly due to the lack of a suitable instrument (Lee, Whitehead and Balchin, 2000). The most important characteristic of values is that people and groups attach more importance to some values than others and thus create hierarchically valued systems. Rokeach (1973) has defined the value system as “an enduring organization of beliefs concerning preferable modes of conduct or end-states of existence along a continuum of relative importance.” One person can value many things at the same time. It is therefore more important to know the most important and most attractive values for them, rather than knowing all the values they have (Whitehead et al., 2013). If a value in the personal hierarchy is important and in the upper order, that value is more likely to direct human life. This order of importance reveals the value system of people. Values have been a topic of research in the sport sciences in recent years, but the concept of values and the role of values have not been explored in the field of sport psychology in detail. Values affect all positive and negative decisions taken on sports grounds because they are general principles that guide the behavior. In the literature review, it was seen that the YSVQ scale developed by Lee, Whitehead and Balchin (2000) is frequently used. This study has 2 goals. The first is to adapt the Youth Sport Values Questionnaire (YSVQ) developed by Lee, Whitehead and Balchin (2000) to Turkish and to present the evidence of validity and reliability by setting psychometric properties. The second is to examine the value systems of Turkish athletes.

Method

The research group were student athletes from sport clubs and sport schools in Denizli in 2017. A total of 304 athletes, 105 girls and 199 boys, participated in the research. The age range of the group is 11-18, the average age is 14.06 ($SS = 1.92$) and the average sport experience is 4.27 ($SS = 2.36$). Participating student athletes are interested in team sports such as basketball, soccer, volleyball, and individual sports such as tennis and table tennis. First of all, we asked the responsible editor, Jean Whitehead, by e-mail for permission and original scale. The translation process started with the original scale and allowance. For the translation, traditional approach adopted (Hançer, 2003). Mean and standard deviation values are calculated to determine priorities in the value system. There are no missing observations in the data used for the analysis in the study. In the analysis of the data, SPSS 18.0 statistical package program was used. Expert opinion forms were used as a calculation method for the content validity. The correlation value between the scorers obtained from 5 different experts was found to be the lowest 0.856. This correlation value is presented as proof for the content validity.

Results

To 15 people who have good knowledge of English, both forms of the scales were applied for 2 weeks. Spearman-Brown rank difference correlation coefficients were calculated between the scores of both scales and the correlation between the scores was 0.87 ($p = 0.00$). Reliability of the scale was determined by test-retest method. The Spearman-Brown rank difference correlation coefficient between the two measurements was found to be 0.91 ($p = 0.000$), and test-retest reliability was considered to be acceptable. Value systems were compared according to gender, grade level and sport type and there is no significant difference between the value systems of Turkish students.

Discussion and Conclusion

According to the value system of the Turkish athletes determined in this study, the most important 5 values are contract maintenance (represents the playing properly), personal achievement (represents improving performance), being fair (represents try to be fair), team cohesion (represents team unity) and compassion (represents helping people when they need). The least important 5 values are self-actualization (represents feeling good while playing), public image (represents showing good image to others), enjoyment (represents enjoying and have fun), tolerance (represents accepting other people's weaknesses) and winning (represents being better than others). A similar ranking was formed in another Turkish sample (305, 148 male, 157 female) with similar age, sport and performance level (Küçükali, Aydemir and Gürpınar, 2017). The relationship between the value systems of two sample groups was very high ($r = .93$, $p < 0.01$). Differences in order and differences between the averages of all these values was very small (mean = .05, $ss = .17$). Therefore, it is thought that the data shown in Table 1 may represent a value system of young athletes of Turkey. As a result, it can be said that YSVQ is a reliable and valid measurement tool to evaluate the value systems of youth student athletes. The YSVQ-2 scale, an improved form of YSVQ, is available to examine appropriate value groupings. By examination of value groupings, it will be more easier to understand the mechanisms which predicts the attitudes and behaviors in sport. In future research, adaptation of YSVQ-2 to Turkish should be performed.

1. Giriş

İnsani değerler sosyal bilimlerde önemli psikolojik değişkenlerden biri olarak kabul edilmektedir. Değerler, tarih boyunca güncelliğini yitirmeyerek ana akım psikolojide önemli bilimsel tartışmaların konusu olurken spor psikolojisi içinde ise sınırlı sayıda çalışmaya konu olmuştur. Bunun nedeninin kısmen kavramın anlaşılabilmesi ve kısmen de uygun bir ölçme aracının eksikliği ile ilgili olduğu düşünülmektedir (Lee, Whitehead ve Balchin, 2000).

Değerler üzerine yapılan araştırmalar tutum çalışmalarından ortaya çıkmıştır (Whitehead, Telfer ve Lambert, 2013). Sosyal psikolojide tutum “bazı özel uyaranlara veya tutum nesnesine olumlu ya da olumsuz bir biçimde yanıt verme eğilimi” (Fishbein ve Ajzen, 1975) olarak tanımlanmaktadır. Rokeach (1973), değerler ile tutumları ayırmıştır ve değeri “belirli bir davranış şeklinin ya da varoluş amacının kişisel ya da toplumsal olarak karşıt davranışlara tercih edilmesine dair kalıcı inanç” olarak tanımlamıştır. Rokeach’a göre belirli bir durumda insanlar nasıl davranacaklarına karar verirken kendi değerlerine başvururlar ve değerler kişisel önceliklerle ilgilidir. İnançlar, tutumlar ve özellikle de değerler ile bunların davranışlara olan etkileri üzerine yapılan teorik tartışmalar, kavramların anlamlarına ışık tutabilir. Genel olarak ifade edilirse inançlar, nesnelere veya olaylar hakkındaki biliş veya algıları (ne olduğu); tutumlar, algıya verilen duygusal tepkileri (ne kadar iyi ya da kötü olduğu); değerler ise inancın önemini değerlendirilmesini (ne kadar önemli olduğu) ifade eder (Lee ve Cockman, 1995). Değerlerin, sosyal, psikolojik ve felsefi açıdan farklı tanımlarına da rastlamak mümkündür. Kluckhohn (1951) değerleri “arzu edilenin düşüncesi” şeklinde açıklamaktadır. Schwartz (1994) değerleri, “bir kişi ya da sosyal bir varlığın hayatında yol gösterici ilke olarak hizmet veren, önem dereceleri farklı, arzu edilen durum-ötesi hedefler” olarak tanımlamıştır. Diğer bir deyişle, değerler insanların bir tutum ya da davranışı, diğerine tercih etmeye karar verirken kullandıkları ve onlara yardımcı olan genel prensiplerdir. Kuçuradi (1971) ‘ye göre değer, değerlendirenin ona yüklediği bir şeydir; değerlendiren değıştikçe veya değerlendirme zamanı değıştikçe, verilen değerde değışiklik olabilir. Çağlar (2005) değerleri “bireylerin düşünce, tutum ve eylemlerinde birer standart olarak ortaya çıkan kültürel öğeler” olarak tanımlamıştır. Kuşdil ve Kağıtçıbaşı (2000) ise değerlerin insan davranışlarını açıklamada temel bir öneme sahip olduğunu ifade etmektedir.

Değerlerin en önemli özelliği, insanların ve grupların bazı değerlere diğerlerinden daha fazla önem vermeleri ve böylece öznel olarak sıralanmış hiyerarşik değer sistemlerini oluşturmalarıdır. Rokeach (1973) değer sistemini “tercih edilen davranış şekilleri ya da varoluş amacıyla ilişkili inançların göreceli önemini süreç boyunca düzenlenmiş kalıcı organizasyonu” şeklinde tanımlamıştır. Bir kişi aynı anda birçok şeye değer verebilmektedir. Dolayısıyla kişilerin sahip oldukları tüm değerleri bilmekten çok onlar için en önemli ve en çekici olan değerleri bilmek daha önemlidir. Bu önem sıralaması insanların değer sistemini ortaya koymaktadır. (Whitehead ve ark., 2013). Kişisel hiyerarşide bir değer ne kadar önemli ve üst sıralarda yer alıyorsa, o değerın insan hayatına yön vermesi daha olasıdır.

Değer araştırmalarına ve değerlerin ölçülmesine yapılan en önemli metodolojik katkılardan biri Rokeach Değer Anketi (Rokeach Value Survey- RVS)’nin geliştirilmesidir (Rokeach, 1973). Bu anket, 18 araçsal ve 18 amaçsal değer olmak üzere toplam 36 maddelik iki liste sunmuş ve katılımcıların hayatlarındaki yol gösterici ilkeleri kendi önem derecelerine göre sıralamalarını istemiştir. Daha sonra, Schwartz (1992; Schwartz ve Bilsky, 1987, 1990) Rokeach’ın çalışmalarından yola çıkarak ve RVS’deki değerleri ve her bir değerın bağımsız olarak derecelendirilmesini içeren Schwartz Değerler Anketi’ni (Schwartz Values Survey - SVS) geliştirmiştir. SVS 30 amaçsal 26 araçsal olmak üzere toplam 56 maddeden oluşmaktadır. Bu ölçeğin bir sonraki versiyonunda hazırlık değerlerine bir madde daha eklenerek 57 maddelik bir sürüm ortaya çıkmıştır (Schwartz ve ark., 2000). Schwartz, SVS aracılığıyla dünyada birçok ülkeden gelen veriyi kullanarak değerlerin motivasyonel içeriğine ve aralarındaki ilişkilere dayalı olarak dairesel bir değer yapısını bir teori aracılığıyla ortaya koymuştur. Bu teoriye göre 10 farklı değer ortaya çıkmıştır ve 10 değerın her biri farklı bir motivasyonel hedefi temsil etmektedir. Dairesel yapıdaki bu 10 değer kendini yönetme, uyarım, hazırlık, başarı, güç, güvenlik, uyumluluk, gelenek, iyilikseverlik ve evrensellik olarak belirlenmiştir. Benzer güdülere sahip değerler dairede bitişik olarak yer alırken çakışan güdülere dayalı olan değerler karşılıklı olarak yer almıştır. Yani, bu değer öbekleri arasında birtakım uyumluluklar ve çelişkiler yer almaktadır. Schwartz’a göre, değerler benzer algıları, tercihleri ve davranışları yönlendirirse uyumlu olmaktadır. Karşıt algılamalara, tercihlere ve davranışlara rehberlik ettikleri takdirde değerler çelişkili olmaktadır. Dolayısıyla, çakışan değerlere öncelik verilmesi, tekrarlayan iç çatışmalara ve karar vermede zorlanmaya neden olabilmektedir. Bu yapıda insanların değer sistemlerinin içeriğinin iki temel motivasyonel boyut açısından açıklanabildiğini belirtmişlerdir: “öz-aşkınlıktan” (kendini aşmışlık) öz-genişletim’e (kendini geliştirme), ve değışime açıklık’tan “muhafazakarlığa” (Schwartz, 1992). Schwartz, Rokeach’ın teorik modelinden de faydalanarak onun ölçü-

münü iyileştirmiştir.

Değerler, son yıllarda spor bilimlerinde de araştırma konusu olmuştur ancak, değerler kavramı ve değerlerin rolü spor psikolojisi alanında detaylı bir biçimde araştırılmamıştır. Kuter ve Kuter (2012), beden eğitimi ve sporun önemli bir değerler eğitimi aracı olduğunu belirtmişlerdir. Değerler davranışları yönlendiren genel ilkeler olduğundan dolayı spor sahalarında alınan tüm olumlu ve olumsuz kararları etkilemektedir. Spordaki değerlerin ölçümünün Webb'in (1969) çalışmasıyla başladığı söylenebilir. Araştırmacı Webb Ölçeği olarak da adlandırılan Tutumların Profesyonelleşmesi Ölçeği'ni spordaki profesyonel tutumları ölçmek için geliştirmiştir. "İyi oynamak", "kazanmak" ve "dürüstçe oynamak" davranışlarının yanıtları önem sırasına göre düzenlendiğinden isminde tutum geçmesine rağmen aslında bu bir değer ölçeğidir (Webb, 1969). Daha sonra, Simmons ve Dickinson (1986) sporla ilgili değerleri ölçen 14 maddelik ve 5 alt boyutlu Sporda Değerler Ölçeği-The Survey of Values in Sport adında bir ölçek geliştirmişlerdir. Ölçeğin alt boyutları başarı, güzel bir ortamda egzersiz, sosyallik, sağlıklı olma ve kendini gerçekleştirme olarak ortaya çıkmıştır. Lee ve Cockman (1995) ise ergen sporcuların spontan olarak ifade ettikleri değerleri belirlemek için 87 kız ve erkek sporcu ile görüşmeler yaparak spora özgü 18 adet değer tespit etmişlerdir. Daha sonraları Lee ve ark. (2000) tarafından bu 18 değer ifadesinden faydalanılarak 4 aşamalı bir çalışma sonucunda Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği –The Youth Sport Values Questionnaire (YSVQ) geliştirilmiştir. YSVQ'nun amacı genç sporcuların değer önceliklerini tespit etmektir. Cevap formatı bir derecelendirme ölçeği olan YSVQ ile her değer için daha sonra önem sırasına göre sıralanabilen grup puanları elde edilebilmektedir. Bu sıralama ile ilgili grubun değer sistemi başka bir grubun değer sistemi ile karşılaştırılabilmektedir. YSVQ ayrıca birbirinden farklı olarak belirlenmiş 18 ayrı değeri ölçmektedir ve altyapı spor yarışmacıları tarafından ifade edilen değerleri temsil etmektedir. Türkiye'de ise spor değerleri üzerine yapılan çalışmalar sınırlıdır. Yıldız ve Güven (2013), "Beden Eğitimi Dersi Değer Yönelimi Ölçeği"ni geliştirmişler ve bu ölçeğin alt boyutlarının sportif erdem, dayanışma, özgüven, duyarlı olma, sorumluluk ve Millî Kültür olduğunu rapor etmişlerdir. Gürkan, Çamlıyer ve Saracaloğlu (2000), beden eğitimi öğretmen adaylarının değer sistemlerini araştırmışlar ve en önemli 3 temel değer aile güvenliği, özgürlük ve kendine saygı en önemli 3 aracı değer dürüstlük, bağımsızlık ve sorumluluk olduğunu belirtmişlerdir.

Yapılan alanyazın araştırmasında Lee, Whitehead ve Balchin (2000) tarafından geliştirilen YSVQ ölçeğinin sıkça kullanıldığına rastlanmıştır. Torregrosa ve Lee (2007) ölçeği İspanyolcaya uyarlamışlar ve İspanyol değer sistemini ortaya koymuşlardır. MacLean ve Hamm (2008), Kanada'da spor katılımı ve değerlerde yaş, cinsiyet ve katılımcı grubun etkisini araştırmışlardır. Goggins (2015) gençlerin değerlerinde ailenin rolünü ortaya koymuştur. Bilgilerimize göre Türkçe'de bu ölçeğin uyarlaması yapılmamış ayrıca spordaki değer sistemini ölçen herhangi bir ölçme aracına rastlanmamıştır. Bu ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması ile Türk sporcuların hangi değerlere önem verdikleri hangi değerlere daha az önem verdikleri ortaya konabilecek, türk öğrencilerin değer sistemleri farklı kültürlerdeki örnekler ile karşılaştırılabilecektir. Ayrıca beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin değer sistemleri ile sporcu ve öğrencilerin değer sistemleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar ortaya konabilecektir. Bu çalışmanın 2 tane amacı vardır. Birincisi Lee, Whitehead ve Balchin (2000) tarafından geliştirilen Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği'ni (Youth Sport Values Questionnaire – YSVQ) Türkçe'ye uyarlamak ve psikometrik özelliklerini ortaya koyarak geçerlik ve güvenilirliğine kanıtlar sunmaktır. İkincisi ise Türk sporcuların değer sistemlerini incelemektir.

2. Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada araştırma modeli olarak tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, çok sayıda katılımcıya ait özellik ya da görüşlerin belirlenmeye çalışıldığı araştırmalardır (Büyüköztürk ve ark., 2011).

Araştırma Grubu

Bu çalışmada araştırma grubunu 2017 yılında Denizli'de spor kulüpleri ve spor okullarında eğitim gören sporcular oluşturmuştur. Araştırmada 105 kız, 199 erkek olmak üzere toplam 304 öğrencinin verileri değerlendirmeye alınmıştır. Grubun yaş aralığı 11-18, yaş ortalaması 14,06 (SS=1,92), spor yaşı ortalaması ise 4,27 (SS=2,36)'dır. Çalışmaya katılan öğrenciler takım sporlarından basketbol, futbol, voleybol ve bireysel sporlardan tenis ve masa tenisi sporu ile ilgilenmektedirler.

Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği (YSVQ)

Ölçek altyapılarda ve okullarda spor yapan gençlerin değerlerini ve değer sistemlerini ölçmek üzere 5 aşamalı bir araştırma sonrasında geliştirilmiştir. Ölçek geliştirilirken Rokeach'ın değer yaklaşımından ve Braithwaite ve Law'ın (1985) belli başlı değerlerin hedef kitlenin kendisinden elde edilmesi prensibinden faydalanmıştır. Ayrıca Schwartz'ın (Schwartz ve Bilsky, 1990; Schwartz, 1992), bir sıralama yapmanın aksine yaşı küçük kişiler tarafından daha kolay uygulanabilen ve istatistiksel analizler için daha yatkın olan bir derecelendirme ölçeği formatından faydalanılmıştır. İlk aşamada Lee ve Cockman (1995) tarafından belirlenen 18 değer altyapı spor katılımcıları için ekolojik geçerliği kanıtlanmış ve değerleri temsil eden ifadeler oluşturulmuştur. İkinci aşamada maddelerin anlaşılabilirliği test edilmiş, ayrıca SVS'nin değer ölçümünde başlangıç cümlesi olarak kullandığı "Hayatımda bir yol gösterici ilke olarak..." ifadesi, daha sade olarak "Spor yaparken benim için önemli olan" ile modifiye edilmiştir. Üçüncü aşamada yapılan pilot çalışma ile en iyi maddeler istatistiksel veriler kullanılarak seçilmiştir. Son aşamada ise yaşları 12-15 arasında olan futbol, rugby ve netbol olmak üzere üç takım sporu; tenis, badminton ve atletizm olmak üzere de üç bireysel sporu yapan rekabetçi ergen sporcuların hakim değer sistemlerini belirlemek için YSVQ kullanarak veri sağlanmıştır. Beşinci çalışmada ise YSVQ'nun sosyal istenirlik etkisini değerlendirmek için yapılmıştır ve ölçekte bu etkinin olmadığı gözlenmiştir. Bu çalışmalar neticesinde ortaya çıkan ölçeğe göre YSVQ 18 maddelik 7'li derecelendirme sistemindedir. Buna göre ifadeler, -1 = Bu düşünce benim inandığının tam tersidir, 0 = Bu düşünce benim için hiç önemli değildir, 1 = Bu düşünce benim için biraz önemlidir, 2 = Bu düşünce benim için oldukça önemlidir, 3 = Bu düşünce benim için önemlidir, 4 = Bu düşünce benim için çok önemlidir ve 5 = Bu düşünce benim için son derece önemlidir şeklinde puanlanmaktadır.

İşlem

Öncelikle ölçeğin sorumlu yazarı Jean Whitehead'den e-posta ile izin ve ölçeğin orijinal hali istenmiştir ve alınan izin ve gönderilen orijinal ölçek ile çeviri işlemlerine başlanmıştır. Ölçeğin çeviri işlemleri için geleneksel yaklaşım benimsenmiştir (Hançer, 2003). Yazım dili İngilizce olan ölçek İngilizce'den Türkçe'ye 3 farklı kişi tarafından çevrilmiştir. Elde edilen üç farklı çeviri yine iyi seviyede İngilizce bilen üç spor bilimci ile beraber incelenerek her bir İngilizce ölçek maddesini en iyi ifade ettiği düşünülen Türkçe ifadeler seçilmiş ayrıca bu aşamada her bir maddenin Türkçeye ve konuya uygunluğu tartışılmış ve yapılan düzenlemelerle Türkçe form oluşturulmuştur. Ayrıca Türkçe form tekrar İngilizceye çevrilerek incelenmiş ve her iki form arasında önemli bir fark olmadığı kanısına varılmıştır.

Çalışmada kullanılan veriler toplanırken çocukların velilerinden izin istenmiş ve veriler velilerin nezaretinde gönüllülük esasına göre toplanmıştır. Her bir verinin toplanması yaklaşık olarak 10 dakika sürmüştür. Çalışmaya katılanlara yapılan çalışma ve ölçek hakkında bilgiler verilmiştir. Dilsel eşdeğerlik ve test-tekrar test çalışmalarında farklı ölçümler arasındaki ilişkiyi hesaplamak adına Spearman-Brown sıra farkları korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Değer sisteminde öncelikleri belirlemek için ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Çalışmada analiz için kullanılan verilerde herhangi bir kayıp gözlem bulunmamaktadır. Verilerin analizinde SPSS 18.0 istatistik paket programı kullanılmıştır.

3. Bulgular ve Yorumlar

Dilsel Eşdeğerlilik Çalışması

Uzman görüşü ile elde edilen Türkçe form ve İngilizce formunun aynı anlamı ifade edip etmediğini görebilmek adına iyi derecede İngilizce bilgisine sahip 15 kişiye ölçeklerin her iki formu 2 hafta arayla uygulanmış ve her iki ölçekten alınan puanlar arasında Spearman-Brown sıra farkları korelasyon katsayısı hesaplanmış ve formlar arasındaki korelasyon 0.87 olarak tespit edilmiştir ($p=0.00$). Elde edilen korelasyon katsayısına ve uzman görüşlerine bakılarak çeviri açısından eşdeğerliğin sağlandığı kabul edilmiştir.

Güvenirlilik

YSVQ'nun güvenirliliğini incelemek için test tekrar test hesaplaması yapılmıştır. Ölçeğin farklı zamanlardaki uygulamalarda benzer ölçüm değerlerini sağlayıp sağlamadığı 2 hafta ara ile 50 kişiye uygulanan test-tekrar test yöntemi ile belirlenmiştir. İki ölçüm arasındaki Spearman-Brown sıra farkları korelasyon katsayısı değeri 0.91 ($p=0.000$) olarak bulunmuş ve test-tekrar test güvenirliliğinin sağlandığı kabul edilmiştir.

Geçerlik

Ölçeğin geçerliğini kanıtlayabilmek adına araştırmacılar tarafından uzman görüşü formu hazırlanmıştır. Bu form ile, uzmanlardan ölçme aracının asıl forma (İngilizce) uygunluğunu ve araçtaki maddelerin ölçülmesi beklenen amaca uygunluğunu puanlanmaları istenmiştir. 5 farklı uzmandan elde edilen verilerle puanlayıcılar arası korelasyon incelenmiştir. Puanlayıcıların ölçekteki maddelerin ölçülmesi istenen yapıya uygunluğuna ilişkin verdikleri puanlar arasında Spearman-Brown Sıra Farkları korelasyon katsayısı en düşük 0.856 olarak belirlenmiştir. Bu durumda maddelerin ölçülmesi beklenen amaca uygun olduğu söylenebilir.

Değer sistemi

Tablo 1’de, tüm sporcuların değerler sistemini oluşturan değerlerinin ortalamalara göre sıralaması gösterilmektedir. En yüksek önceliğe “anlaşmanın sürdürülmesi”, ardından da “kişisel başarı” sahiptir. En az önem ise “kazanma”ya verilmiştir. Benzer bir sıralama yaş, spor ve performans düzeyi yine benzer olan ve 305 (148 erkek, 157 kız) kişiden oluşan başka bir Türk örnekleme de oluşturulmuştur (Küçükali, Aydemir ve Gürpınar, 2017). İki örneklem grubunun değer sistemleri arasındaki ilişki çok yüksek ($r_p = .93$, $p < 0,01$) çıkmıştır. Sıralamalardaki farklar ve bütün bu değerlerin ortalamalar arası farkları çok küçük olmuştur (ortalama = .05, ss = .17). Bu nedenle, Tablo 1’de gösterilen verilerin Türkiye’de genç sporcuları temsil eden bir değer sistemi olabileceği düşünülmüştür.

Tablo 1. Türkiye’deki genç sporcuların değer ortalamalarının sıralaması

No	Değer Etiketi	Madde	Ort.	SS
1	Anlaşmanın Sürdürülmesi	Her zaman kurallara uygun bir şekilde hakkaniyetle oynamaktır	4,28	1,03
2	Kişisel Başarı	Performansımı geliştirmektir	4,27	1,08
3	Dürüstlük	Dürüst olmaya çalışmaktır	4,2	1,18
4	Takım Uyum	Arkadaşlarımla (takımım)la birlik olduğumuzdan emin olmaktır.	4,17	1,16
5	Merhamet	İhtiyacı olduğunda insanlara yardım etmektir	4,04	1,29
6	Beceri Sergileme	Becerileri ve teknikleri iyi bir şekilde sergilemektir	4,04	1,12
7	Sportmenlik	İyi sportmenlik sergilemektir	3,96	1,15
8	İşine Bağlılık	En iyi performansımı sergileyerek insanların güvenini boşa çıkarmamaktır	3,95	1,35
9	Uyum	Başkaları ile uyumlu olmaktır	3,82	1,27
10	Sağlık ve Zindelik	Zinde olmak için spor yapmaktır	3,79	1,32
11	İtaat	Bana söyleneni yapmaktır	3,75	1,36
12	Yoldaşlık	Arkadaşlarımla bir şeyler yapmaktır	3,74	1,36
13	Heyecan	Yarışmanın heyecan vermesidir	3,73	1,44
14	Kendini Gerçekleştirme	Oynarken kendimden geçmek veya gerçek anlamda iyi hissetmektir	3,58	1,37
15	Toplumsal İmaj	Başkalarına iyi bir izlenim vermektir	3,5	1,43
16	Keyif	Eğlenmek ve zevk almaktır	3,35	1,74
17	Hoşgörü	Başkalarının zayıf yönlerini kabul etmektir	2,88	1,74
18	Kazanmak	Başkalarından daha iyi olduğumu göstermektir	2,23	1,99

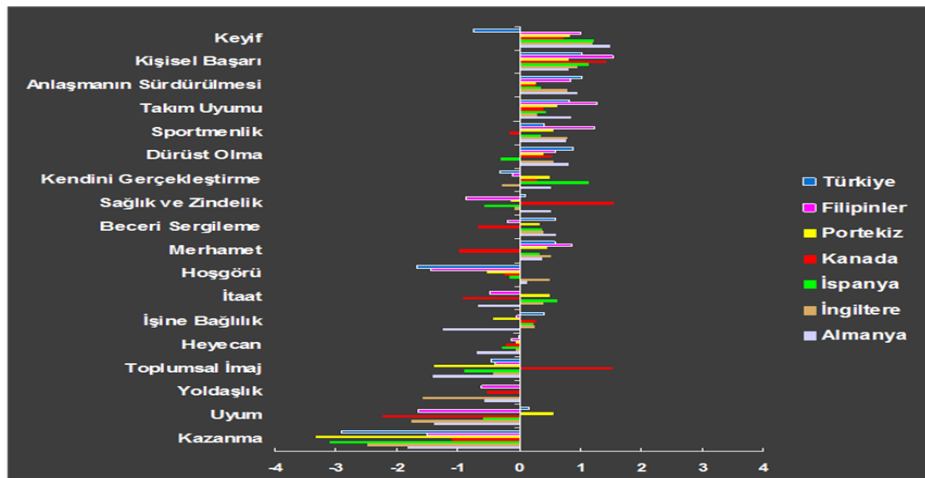
Tablo 2. Türkiye’deki 11-18 yaş arası spor katılımcılarının spor değerlerinin ortalamaları, standart sapmaları ve sıralamaları

Değer etiketi	Cinsiyet		Sınıf				Spor Türü			
	E	K	5-6	7-8	9-10	11-12	B	F	V	D
Anlaşmanın Sürdürülmesi	4.28 (1) (0.98)	4.29 (2) (1.12)	4.57 (3) (0.88)	3.97 (3) (1.29)	4.19 (1) (0.90)	4.21 (2) (0.98)	4.24 (2) (0.97)	4.06 (2) (1.00)	4.25 (2) (1.18)	4.92 (1) (0.37)
Kişisel Başarı	4.19 (2) (1.15)	4.43 (1) (0.93)	4.64 (2) (0.77)	4.14 (1) (1.10)	4.00 (2) (1.25)	4.08 (4) (1.16)	4.26 (1) (1.06)	3.95 (5) (1.37)	4.38 (1) (0.92)	4.75 (3) (0.50)
Dürüstlük	4.16 (4) (1.19)	4.27 (3) (1.18)	4.65 (1) (0.77)	3.94 (4) (1.47)	3.92 (6) (1.14)	3.97 (6) (1.31)	3.96 (6) (1.19)	4.16 (1) (1.13)	4.22 (3) (1.21)	4.83 (2) (0.56)
Takım Uyum	4.18 (3) (1.07)	4.15 (4) (1.31)	4.37 (5) (1.16)	4.01 (2) (1.20)	3.94 (4) (1.22)	4.44 (1) (0.70)	4.23 (4) (1.09)	4.03 (3) (1.05)	4.12 (4) (1.29)	4.47 (7) (1.18)
Merhamet	4.04 (6) (1.30)	4.06 (6) (1.28)	4.43 (4) (1.22)	3.85 (7) (1.32)	3.88 (7) (1.26)	3.65 (15) (1.32)	4.01 (5) (1.28)	4.00 (4) (1.31)	3.88 (7) (1.41)	4.64 (4) (0.72)
Beceri Sergileme	4.03 (7) (1.10)	4.06 (7) (1.17)	4.24 (7) (1.04)	3.86 (6) (1.18)	3.98 (3) (1.10)	3.94 (7) (1.25)	3.96 (7) (1.11)	3.94 (6) (1.14)	4.04 (5) (1.18)	4.47 (6) (0.88)
Sportmenlik	4.06 (5) (1.17)	3.77 (9) (1.10)	4.19 (8) (1.08)	3.69 (9) (1.19)	3.93 (5) (1.16)	3.85 (9) (1.16)	4.23 (3) (1.10)	3.70 (12) (1.22)	3.75 (9) (1.13)	4.39 (10) (0.90)

Değer etiketi	Cinsiyet		Sınıf				Spor Türü			
	E	K	5-6	7-8	9-10	11-12	B	F	V	D
İşine Bağlılık	3.86 (9) (1.43)	4.12 (5) (1.17)	4.25 (6) (1.26)	3.90 (5) (1.35)	3.68 (9) (1.42)	3.79 (10) (1.32)	3.70 (12) (1.49)	3.87 (7) (1.32)	4.03 (6) (1.31)	4.56 (5) (0.88)
Uyum	3.83 (10) (1.23)	3.78 (8) (1.34)	4.15 (9) (1.18)	3.75 (8) (1.30)	3.48 (13) (1.21)	3.74 (11) (1.42)	3.77 (9) (1.26)	3.73 (9) (1.29)	3.80 (8) (1.33)	4.17 (13) (1.08)
Sağlık ve Zindelik	3.81 (12) (1.20)	3.74 (10) (1.53)	4.06 (11) (1.28)	3.43 (13) (1.55)	3.76 (8) (1.14)	3.71 (13) (1.24)	3.71 (10) (1.19)	3.85 (8) (1.23)	3.59 (10) (1.54)	4.36 (11) (1.10)
İtaat	3.87 (8) (1.24)	3.51 (14) (1.54)	4.12 (10) (1.27)	3.58 (10) (1.43)	3.36 (14) (1.35)	3.88 (8) (1.25)	3.84 (8) (1.21)	3.70 (11) (1.36)	3.55 (11) (1.55)	4.14 (14) (1.13)
Yoldaşlık	3.82 (11) (1,30)	3.58 (13) (1,46)	3.93 (12) (1,39)	3.53 (11) (1,45)	3.67 (11) (1,35)	3.74 (12) (1,05)	3.68 (13) (1,40)	3.72 (10) (1,30)	3.42 (12) (1,49)	4.42 (9) (0,73)
Heyecan	3.72 (13) (1,43)	3.73 (11) (1,45)	3.76 (14) (1,57)	3.51 (12) (1,57)	3.68 (10) (1,29)	4.18 (3) (0,90)	3.71 (11) (1,51)	3.68 (13) (1,30)	3.51 (13) (1,56)	4.44 (8) (0,91)
Kendini Gerçekleştirme	3.55 (14) (1,35)	3.62 (12) (1,42)	3.63 (15) (1,39)	3.38 (14) (1,66)	3.52 (12) (1,14)	3.97 (5) (1,17)	3.49 (14) (1,44)	3.47 (15) (1,23)	3.49 (14) (1,46)	4.25 (12) (1,11)
Toplumsal İmaj	3.51 (15) (1,46)	3.49 (15) (1,39)	3.88 (13) (1,39)	3.25 (16) (1,55)	3.26 (16) (1,33)	3.44 (16) (1,37)	3.28 (16) (1,50)	3.65 (14) (1,37)	3.48 (15) (1,40)	3.83 (16) (1,44)
Keyif	3.33 (16) (1,68)	3.37 (16) (1,86)	3.30 (16) (1,96)	3.32 (15) (1,80)	3.31 (15) (1,48)	3.65 (14) (1,52)	3.40 (15) (1,57)	3.30 (16) (1,73)	3.08 (16) (1,97)	3.97 (15) (1,40)
Hoşgörü	2.92 (17) (1,72)	2.79 (17) (1,79)	2.95 (17) (1,84)	2.85 (17) (1,86)	2.75 (17) (1,56)	3.06 (17) (1,67)	2.68 (17) (1,67)	3.08 (17) (1,64)	2.66 (17) (1,80)	3.53 (17) (1,84)
Kazanmak	2.34 (18) (1,98)	2.04 (18) (2,02)	2.29 (18) (2,18)	1.82 (18) (1,84)	2.49 (18) (1,89)	2.26 (18) (1,88)	1.66 (18) (1,94)	2.71 (18) (1,77)	1.98 (18) (2,01)	3.36 (18) (1,91)
Ortalama	3.75	3.71	3.97	3.54	3.60	3.75	3.66	3.70	3.63	4.31
N	199	105	110	72	88	34	94	79	95	36

Her bir değere ait ortalama ilk satırda; ilgili değerlerin sıralaması ilk satırdaki parantezde; standart sapmalar ise ikinci satırdaki parantezde verilmiştir. E = erkek; K = kız; 5-6 = Ortaokul 5. ve 6. sınıf; 7-8 = Ortaokul 7. ve 8. Sınıf; 9-10 = Lise 9 ve 10. Sınıf; 11-12 = Lise 11. ve 12. Sınıf; B = Basketbol; F = Futbol; V = Voleybol D = Tenis, Masa Tenisi ve diğer (Diğerlerinde 29 tenisçi, 1 masa tenisçi ve 3 de branş belirtmeyen kişi vardır)

Değerlerin derecelendirme ve sıralamaları ilgili olarak örneklem, cinsiyet, devam edilen sınıf (yaş grubu olarak da düşünülebilir) ve spor türü açısından da incelenmiştir. Bunlar Tablo 2’de sunulmuştur. Derecelendirmeler bu alt gruplar arasında da çok benzerdir. Cinsiyet değişkeninde, dereceleme ortalamaları arasındaki korelasyon $r = .96$ ($p < .01$) olarak ortaya çıkmıştır. Benzer sonuçlar spor branşları arasındaki ilişkiler için de rapor edilmiştir. Sınıflar arası dereceleme ortalamaları arasındaki korelasyon $r = .82$ ile $r = .95$ ($p < .01$) arasında değişmiştir. Spor branşına ait dereceleme ortalamaları arasındaki korelasyon ise $r = .88$ ile $r = .96$ ($p < .01$) arasında değişmiştir. Bu korelasyonlara ait sonuçlar Türk öğrencilere ait değer sistemlerinin cinsiyet, devam edilen sınıf ve spor türü açısından çok fazla bir fark göstermediğinin bir kanıtı olarak ortaya çıkmaktadır.

Şekil 1. Kültürler Arası YSVQ Değer Sıralamaları (Whitehead, J., 2017)

Farklı kültürlerde YSVQ ile yapılan çalışmalar ile Türkiye’de yapılan bu çalışmaya ait değer ortalamalarının z-skorumları yukarıdaki tabloda verilmiştir (Şekil 1). Rokeach (1973), değerlerin uç noktalarda en iyi şekilde ayırt edilebileceğini belirtmiştir. Şekil 1 incelendiğinde neredeyse tüm kültürlerde en az önemin ortalamasının çok üzerinde olacak şekilde

kazanmaya verildiği görülmektedir. Kültürlerarası farklara bakmak gerekirse kırmızı çizgi ile gösterilen Kanada'da sağlık zindelik ve toplumsal imaj değerine diğer ülkelerden farklı olarak çok önem verildiği mavi çizgi ile gösterilen Türkiye'de ise keyif değerinin diğer ülkelerden farklı olarak alt sıralarda yer aldığı görülmektedir. Yine hoşgörü değerinin Türkiye'de diğer ülkelerden daha alt sıralarda yer alması ortaya çıkan ilginç bir bulgu olarak dikkat çekmektedir. Kazanma değeri de yine tüm ülkelerde en az önem verilen değer olarak ortaya çıkmaktadır.

4. Tartışma

Bu araştırma ile spor değerleri literatüründe önemli bir yere sahip olan Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği –YSVQ'nun Türk kültürüne uyarlanması hedeflenmiş ayrıca bu ölçekten elde edilen veriler ile Bir Türk sporcu öğrenci örnekleme ait değer sistemi ortaya konulmuştur. Bu ayrıca Türk sporculara ait olarak belirlenen ilk değer sistemidir. Bu alanda geliştirilmiş bazı eski ölçeklerin aksine (ör. Webb, 1969; Simmons ve Dickinson, 1986) YSVQ, nicel ve nitel tekniklerin kombinesi ile doğrudan sporcu öğrencilerle yapılan görüşmeler ile geliştirilen bir ölçektir ve bu durum bu ölçeğin önemini arttırmaktadır. Yapılan bir dizi çalışma ile YSVQ'nun 11-18 yaş arası genç yarışmacılar tarafından kolayca uygulanabilecek ve benzer sonuçlar verebilecek bir ölçek olduğu belirtilmektedir (Lee ve ark., 2000). YSVQ'nun amacı genç sporcuların değer önceliklerini yani değer sistemlerini tespit etmektir. Derecelendirme formatında cevaplandığı için, bu değerler ile önem sırasına göre sıralanabilen grup puanları elde edilebilmektedir. Bu sıralama başka bir grubun değer sistemi ile de karşılaştırma yapmaya imkân vermektedir. Bulgular bölümündeki Şekil 1 için yapılan karşılaştırma buna bir örnek olarak gösterilebilir.

Ölçeğin dilsel eşdeğerliği ve test tekrar test güvenilirliğini ve incelemek için hesaplanan Spearman Korelasyon Katsayıları sonuçları dilsel eşdeğerliliğin ve güvenilirliğin sağlandığına dair bir kanıt oluşturmuştur. Dilsel eşdeğerlik için 2 hafta arayla 15 kişiye uygulanan Türkçe ve İngilizce form arasında hesaplanan Spearman Korelasyon Katsayısı 0.87 ($p=0.000$); test re-test güvenilirliği için aynı formun 2 hafta arayla 50 kişiye uygulanması ile hesaplanan Korelasyon Katsayısı 0.91 ($p=0.000$) olarak bulunmuştur. Alpar (2010); korelasyon katsayısı 0,90-1,00 arasında ise çok kuvvetli ilişki olduğunu; 0,70-0,89 arasında ise kuvvetli ilişki olduğunu belirtmiştir. Bu bilgiler ışığında güvenilirlik katsayılarının kabul edilebilir sınırlarda olduğu görülmektedir. Ölçülen yapının homojen olduğu düşünülüyorsa, güvenilirlik iç tutarlılık ile hesaplanabilir (Erkuş, 2003). Dolayısıyla iç tutarlılık, ölçeklerde soruların benzerliğini ya da yakınlığını ölçmeye yarayan bir yöntemdir. YSVQ, altyapı spor yarışmacıları tarafından ifade edilen ve birbirinden farklı olarak belirlenmiş 18 ayrı değeri ölçtüğünden iç tutarlılık hesaplamak için uygun değildir. Bu çalışmada kapsam geçerliği hesaplama yöntemi olarak uzman görüşü formları kullanılmıştır. 5 farklı uzmandan elde edilen puanlayıcılar arası korelasyon değeri en düşük 0.856 olarak belirlenmiştir. Bu korelasyon değeri kapsam geçerliğine bir kanıt olarak sunulmaktadır.

Değerlerin derecelendirme ve sıralamaları total bir değerlendirmenin yanı sıra cinsiyet, devam edilen sınıf (yaş grubu) ve spor türü açısından da incelenmiştir. Tüm bu incelemeler sonucunda korelasyonlar en düşük .82 ($p<.01$) ve en yüksek .96 ($p<.01$) olarak ortaya çıkmıştır. Bu korelasyonlar Türk öğrencilere ait değer sistemlerinin cinsiyet, devam edilen sınıf ve spor türü açısından çok fazla bir fark göstermediğinin bir kanıtı olarak ortaya çıkmıştır.

Bu çalışma ile belirlenen Türk sporcu öğrencilerine ait değer sistemine göre en çok önem verilen 5 değer kurallara bağlı olarak oynamayı temsil eden anlaşmanın sürdürülmesi, iyi bir performans ortaya koymayı temsil eden kişisel başarı, dürüst olmayı temsil eden dürüstlük, takımla birlik olmayı temsil eden takım uyumu ve ihtiyacı olan insanlara yardım etmeyi temsil eden merhamet değeri olduğu ortaya çıkmıştır. Türkiye'de en az önem verilen 5 değer ise oynarken iyi hissetmeyi temsil eden kendini gerçekleştirme, dışarıya karşı iyi görünmeyi temsil eden toplumsal imaj, oyundan zevk almayı temsil eden keyif, insanların zaaflarını kabul etmeyi temsil eden hoşgörü ve oyunu kazanmayı temsil eden kazanmak olarak ortaya çıkmıştır. Yıldız ve Güven (2013), Türk öğrenciler üzerine yaptıkları değer ölçeği geliştirme çalışmasında ortaya 6 değer çıktığını ve bunların sportif erdem, dayanışma, özgüven, duyarlı olma, sorumluluk ve Millî kültür olduğunu belirtmişlerdir. Gürkan ve ark. (2000), beden eğitimi öğretmen adayları için en önemli değerlerin dürüstlük olduğunu rapor etmişlerdir. Lee ve ark. (2000) İngiltere'deki sporcular için en önemli 5 değer keyif, kişisel başarı, sportmenlik, anlaşmanın sürdürülmesi ve dürüstlük olduğunu en az önemli 5 değer ise kendini gerçekleştirme, toplumsal imaj, yoldaşlık, uyum ve kazanma olduğunu belirtmişlerdir. İngiltere'de 1 sırada yer alan keyif değeri Türkiye'de 16. Sırada yer almıştır. Yine şekil 1'den anlaşılacağı üzere birçok ülkede keyif değeri ilk sıralarda yer almaktadır. Bu duruma göre Türkiye'deki sporcular için spordan keyif almanın çok da önemli olmadığı görülmektedir. Kurallara uygun bir şekilde dürüstçe oynayarak kişisel başarı elde etmek değer sıralamalarına bakılırsa hem Türkiye'de hem de İngiltere'de çok önemli olarak görülmektedir. Kazanmak değeri hem İngiltere'de hem Türkiye'de son sırada yer almıştır. Bu da çalışma için dikkat çekici bir bulgudur. Türkiye ve İngiltere'de ilginç bir bulgu olarak kişisel başarı 2 sırada yer alırken kazanmak son sırada yer almıştır. Bu durum, sporcular için başarı kriterinin kazanma ile değerlendirilmediği

görüşünü akla getirmektedir.

Sonuç olarak YSVQ'nun altyapılarda spor yapan gençlerin değer sistemlerini değerlendirmek için güvenilir ve geçerli bir ölçüm aracı olduğu söylenebilir. Değer sistemlerinin belirlenmesi farklı spor dallarında, farklı spor içeriklerinde ya da ülkelerindeki gençlerin değer önceliklerinin karşılaştırılmasına imkan sağlayacaktır. Ayrıca değer iletiminin anlaşılabilmesi için bu ölçek ile çocukların anne-babaları, öğretmenleri, antrenörleri ve spor kulüplerinde algıladıkları değerlerin ölçümü ve değerlendirilebilmesi de mümkün olabilecektir. Ancak değerler üzerinden farklı tutumları yordamak için bu ölçek uygun değildir. Bu tarz bir yordama için üst dereceden değer türlerini ortaya koyacak çok maddeli ölçeklere ihtiyaç vardır. Bu durum göz önüne alındığında, uygun değer gruplaşmalarını incelemek için YSVQ'nun geliştirilmiş bir formu olan YSVQ-2 ölçeği mevcuttur. Değer gruplarının ortaya konulması ile sporda tutumları ve davranışları yordayan mekanizmaların anlaşılmasını kolaylaştıracaktır. Gelecek araştırmalarda YSVQ-2'nin Türkçe'ye uyarlanması gerçekleştirilmelidir.

5. Kaynakça

- Braithwaite, V. A. & Law, H. G. (1985) Structure of human values: Testing the adequacy of the Rokeach Value Survey. *Journal of Personality and Social Psychology*, 49, 250-63.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi, 9. Baskı.
- Çağlar, A. (2005). Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar. Yayıma Hazırlayan: M. Sevinç) *Okul öncesi dönemde değerler eğitimi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Erkuş, A. (2003). *Psikometri üzerine yazılar*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları, No:24.
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (1975). *Belief, Attitude, Intention and Behavior: An Introduction to Theory and Research Reading*, MA: Addison-Wesley.
- Goggins, L.P. (2015). *The role of parents in youth sport values*. Yüksek Lisans Tezi. Exeter Üniversitesi.
- Gürkan, H., Çamlıyer, H., & Saracaloğlu, A.S. (2000). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Değerler Sistemi, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 35-52.
- Hançer, M. (2003). Ölçeklerin Yazım Dilinden Başka Bir Dile Çevirileri ve Kullanılan Değişik Yaklaşımlar. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6, 47-59.
- Cluckhohn, C. (1951) Value and value-orientations in the theory of action: An exploration in definition and classification. In T. Parsons and E. Shils (eds) *Towards a General Theory of Action*. Cambridge, MA: Harvard University Press, pp. 388—433.
- Kuçuradi, İ. (1971). *İnsan ve değerleri*. İstanbul: Yankı Yayınları.
- Kuşdil, M. E., & Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk öğretmenlerin değer yönelimleri ve Schwartz değer kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*. 15(45), 59-76.
- Kuter, F.Ö., & Kuter, M. (2012). Beden eğitimi ve spor yoluyla değerler eğitimi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 3(6), 75-94.
- Küçükali, O., Aydemir, N. & Gürpınar, B. (2017). *Takım Sporunu Yapan Genç Sporcuların Değer Türleri ile Ahlakdan Uzaklaşma Arasındaki İlişki ve Onların Değer Sistemleri*. 15. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 15-18 Kasım 2017 Antalya.
- Lee, M. J., & Cockman, M. (1995). Values in children's sport: Spontaneously expressed values among young athletes. *International Review for the Sociology of Sport*, 30(3-4), 337-350.
- Lee, M. J., Whitehead, J., & Balchin, N. (2000). The measurement of values in youth sport: Development of the Youth Sport Values Questionnaire. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 22(4), 307-326.
- MacLean, J., & Hamm, S. (2008). Values and sport participation: Comparing participant groups, age, and gender. *Journal of Sport Behavior*, 31(4), 352.
- Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. Free press.
- Schwartz, S. H. (1992) Universals in the content and structure of values: Theoretical advances and empirical tests in 20 Countries. In M. P. Zanna (ed.) *Advances in Experimental Social Psychology*, 25, 1-65. London: Academic Press.
- Schwartz, S. H. (1994). Are there universal aspects in the structure and contents of human values? *Journal of social issues*, 50(4), 19-45.
- Schwartz, S.H. ve Bilsky, W. (1987) Toward a psychological structure of human values. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53, 503-62.
- Schwartz, S.H. & Bilsky, W. (1990) Toward a theory of the universal content and structure of values: Extensions and cross-cultural replications. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58, 878-91.
- Schwartz, S.H., Sagiv, L. & Boehnke, K. (2000) Worries and values. *Journal of Personality*, 68, 309-46.

- Simmons, D.D. & Dickinson, R.V. (1986) Measurement of values expression in sports and athletics. *Perceptual and Motor Skills*, 62, 650-8.
- Torregrosa, M., & Lee, M. J. (2007). El estudio de los valores en psicología del deporte. *Revista de psicología del deporte*, 9(12).
- Webb, H. (1969) Professionalisation of attitudes towards play among adolescents. In G. S. Kenyon (ed.) *Aspects of Contemporary Sport Sociology*. Chicago, IL: The Athletic Institute, pp. 161-78.
- Whitehead J. (2017). Values Symposium 2: Exploring youth sport values with sport-specific value questionnaires. ISSP 14th World Congress of Sport Psychology, 10-14 July 2017, Sevilla, Spain.
- Whitehead, J., Telfer, H., & Lambert, J. (Eds.). (2013). *Values in youth sport and physical education*. Routledge.
- Yıldız, Ö., & Güven, Ö. (2013). Beden Eğitimi Dersi Öğrenci Değer Yönelimi Ölçme Aracının Geliştirilmesi. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 28-42.